

III. SARRERA / INTRODUCCIÓN

Joxerramon Bengoetxea Caballero
Secretario General de EuroBasque
Coordinador de ehuGune

ASILO-ESKALE ETA ERREFUXIATUAK

Ondorioak ateratzeko garaia da eta horretarako bi ideia datozkigu burura paradoja bat sortuz: Europar Batasunak huts egin du migrazio eta errefuxiatu arazoari erantzuna ematen eta hala ere errefuxiatuek EB dute jomuga, beste hitzetan esanda EB-ren barrutik gure sistemaren akatsak, arriskuak, erronkak, gabeziak argi ikusten ditugu, baina kanpotik eredugarri ikusten gaituzte, nonbait. Bestela, egin dezagun galdera erretoriko bat, Rawlsen ezjakintasunaren estalkian inspiratzen dena, alegia berriz jaio beharko bagina, munduko zein errejiotan nahiko genuke jaio? Nik pertsonalki Europa aukeratuko nuke, eta emakume jaio behar banaiz, ozenago. Eta ziurrenik munduko biztanle askok ere bai, etorkinak eta asilo-eskaleak Europar Batasunera baidatoz, eta ez da bakarrik gertuen dagoelako. Europaratzea aspirazio morala izan daiteke, askorentzat, baina ez da eskubide juridiko bat, eta horra hor problematikaren abiapuntua.

Galdera erretorikoa doa askotan ahazten zaigulako Europako demokrazia liberala eta merkatuko ekonomia sozialaren eredua, akats guztiekin, zernolako lorpena diren eta jabe gaitezen zenbat babestu eta defendatu behar dugun, zenbat dagoen arriskuan Batasuneko Funsezko Eskubideen Gutunean edota Europar Gutun Sozialean jasotzen diren idealak aintzakotzen ez baditugu. Asilo eskale eta etorkinen kasuan Europar Batasunak beste krisi olatu bati aurre egin behar izan dio. Erronka zaila, korapilotsu eta, tamainan bederen, berria izan da. Europar Batasunaz ari garenean funtsean Estatukideen jarrerak eta erabakiak dira bere postura definitzen dutenak, eta Estatukideen artean erantzunak ez dira antzerakoak izan, urrutitik ere ez. Alemaniak edo Suediak emandako erantzuna eta Hungriak edo Eslobakiak emandakoak ez dira berdinak. Greziak edo Italiak alde batetik eta Espainiak edo Maltak bestaldetik emandakoak ere ez dira antzekoak izan.

Ez dugu ziniko izan nahi, ezta inozo ere; badakigu, jakin, EBFTko 67. artikulua, Askatasun, Segurtasun eta Justiziako “A/S/J” eremu bat eratzen duena, errealitatetik urrun dabilela, baina artikulua eta helburu hori seriozki hartu behar al dugu? Bi zutabe horien arteko oreka mantentzea, alegia Askatasuna-Segurtasuna tirabira horretan oreka edo Justizia lortzea benetan zaila da. Baina Justiziaren eremuaz oso modu formal eta prozeduralean ari da Tratatuak, Estatukideetako sistema judizialean hartzen diren erabakiak Batasunean zehar oztoporik gabe mugitu ahal izateaz, eta hainbat delitueterako neurri komunak hartzeaz, edo erakunde komun batzuk sortzeaz. Justizia da Askatasunaren eta Segurtasunaren arteko oreka ezartzen duen erakunde sistema eta oreka horiek bilatzeko inspirazio iturri eta gidari Funtsezko

Eskubideak ditugu, horiek eman behar digute neurkina: gizakion duintasuna, bizitzarako eskubidea, bereizkeriaren debekua. Beraz beste oreka zail bat lortu behar da hirukotearen – A/S/J - eta Funtsezko Eskubideen artean.

Nola ulertu behar da A/S/J hirukotea? Hirukotearen helburu zehatzek segurtasunaren kontzepzio jakin bati, law-and-order edo sekuritatezale (securitarian), ematen ba diote lehen-tasun, delituen prebentzioa, epaien elkar-arrezagutza eta migrazio ez-arauturaren kontrola zorrotza eta kriminalizatzea (crimmigration) datoz, “mozal” legea ere bai. Kontzepzio sekuritario horren arabera Giza Eskubideak, praktikan, helburu horien oztopo gisa ulertuko dira, zeresanik ez terrorismoaren mehatxupean gaudenean, Europan behin eta berriz egoten garen bezala. Edozein kasutan, Europan baditugu tresnak Giza Eskubideak pertsonen askatasunaren eta duintasunaren berme eraginkorrak izan daitezen, eta horra Justizia eremuaren garrantzia, baina horretarako sistema judizial independenteak behar dira, estatu botereen banaketa errespetatzea, zuzenbidezko estatuaren printzipioak, etab. Eta tamalez Europar Batasunean badira Estatukide batzuk balore horiek modu irekian kuestionatzen ari direnak, esate baterako, Visograd taldeko – Poloniako, Eslobakiako, Hungriako eta Txekiako – Estatuburuak, batez ere Kaczynski eta Orban buruzagiek demokrazia “iliberala” aldarrikatzen dutenean. Hungarian erreferendum bat antolatu dute galdetzeko ia Europar Batasunean adostu diren errefuxiatuen kuotak, Hungriari dagozkionak, onartu behar diren. Partehartzeak ez zuen gutxieneko muga gainditu baina gobernua tematzen da eta kuotak ez dituela onartuko.

Gobernantza aldetik Europar Batasuna, funtsean, Europar Kontseiluan eta Ministroen Kontseiluan biltzen diren Estatukideen gobernuen borondadea da, gehienetan ahobatez hartua baina kasu batzuetan gehiago bereziaz hartua. Europar Parlamentuak botereak irabazten doan legegilekidea bilakatu da eta Justizia Auzitegiak benetako estatugaineko erakunde erabakiorra izan da hasiera batetik. Lege ekimenak bultzatzen dituen Komisioari dagokionez, neurri handi batean, Kontseiluaren menpe dago. Europar Batasunaren borondate eskasa, edo gabeziak aipatzen ditugunean, Estatukideetaz ari gara, jakina, zer esanik ez kanpo arazoetan, defentsan, migrazioan, asilo politikan. Hala eta guztiz ere, europar integrazioa europar guztion interesean da, denok atera gaitezke garaile, horixe bera behar dugulako, horren beharra dugulako. Atera gaitezkeela azpimarratzen dut, eta ez aterako gara, asmatu egin behar baitugu formularekin – merkatuko ekonomia soziala, ezagutzaren gizartea, giza garapen jasangarria - asmatu ere erakundeen diseinuarekin – gardentasuna, hiritarrekin kideztan - edota prozedurekin – demokrazia maila-anitza eta kultur-anitza - eta asmatu mamiarekin – Giza Eskubideak, justizia banatzailea. Edozein kasutan, egindakoa desegitea, lortutakoa galtzea, eurofoboek proposatzen dutenaren kontra, ezin da benetan gauzatu: Europar Batasuneko erakundeak desagertuko balira ere, gauzak ez lirateke lehen ziren modukoak berririo izango. Ezta eurogunean ere, euro monetatik irtetzeak ez gaitu kokatuko sartu aurretik geunden egoeran ezta sartu izan ez bagina orain egongo ginen egoeran ere. Brexita gauzatzen denean ikusiko dugu Erresuma Batua ezin dela lehengo egoerara itzuli.

Europar integrazioan emandako aurrerapausoak atzeraezinak dira, barruan egon ala kanpoan egon. Ez da bakarrik enpresa handien edo kapitalaren interesa, langileena eta langabetuena ere bada, profesionalena, artistena eta etorkinena, guztiona. Merkatu askea eta bakarra, mugimendu trabagabea, lehia garbia eta bidezkoa, politika amankomunak, justizia

eremu armonizatua, horiek guztiak onuragarriak dira, eta arlo horretan edozein atzerapausu ez da inoren mesederako, ezta eurofoboenean ere.

Munduak eta bereziki Europar Batasunak 2015. urtetik bizi duen krisi serio baten aurrean gaude. Bigarren Mundu Gerratik gertatu den migrazio-fluxurik handiena Europaren hegoalde eta hegoekialdeko auzokideetatik. Egia esan arazo bikoitza da krisi honetan azaltzen dena: kontrolik gabeko inmigrazioarena eta errefuxiatuena edo, hobeto esateko, asilo eskaria egiten duten pertsonena, hemen asilo-eskale deituko ditugunak. Gakoa da praktikan asilo errejimen desberdinak daudela EBan barruan, Estatu-kideen arabera nahiz eta Ginebrako Ituna Europar Batasuneko Funtzionamendu Tratatuko 78,1 artikulua arabera europar asilo politika amankomunaren ardatza izan, nahiz eta Ginebrako Ituna Europar Batasuneko Funtsezko Eskubideen Gutunaren 18. artikuluan asilo eskubide bezala jasota egon eta nahiz eta Dublin Hitzarmenak (Dublin III Araudia (EB) 604/2013) kide guztiak gehi EFTAko hiru kideak gehi Suitza lotzen dituen. Gainera teorian eta zuzenbidean errefuxiatuen gaia eta inmigrazioaren gaia desberdinak izan arren praktikan eta diskurtso sozial askotan aldiz ez dira beti modu errezean bereizten. Suedia bezalako Estaturik batek, esaterako, errefuxiatu asko hartu ditu, asiloa aitortu dio jende askori, baina oso etorkin gutxi hartzen ditu. Espainiak alderantziz, etorkin asko, errefuxiatu gutxi. Ginebrako Itunaren errefuxiatuaren “irudia” edo soslaia modu desberdinetan deklinatzen da Estaturikideetan.

Funtsean kanpoko, hirugarren Estaturik nazionalen migrazioa edo asiloa ez da EBren eskuduntza edo ardura: asilo eskubidea ez dago armonizatua, hogeita-zortzi (oraindik) Estaturikideetako bakoitzak bere legegintza desberdina du eta bere politika dauka. Alemaniak, adibidez, 2015an EBa iritsitako asilo-eskaleen %80a hartu du. Badago europar politika bat EBren kanpoko muga kontrolari buruzkoa, integrated border management edo muga kudeaketa integratua, Schengen itunen ondorioz, baina ez da benetan orain arte aplikatua izan. Frontex agentziari orain gutxi arte Estaturikideek ez dizkiote beharrezko baliabideak eman. Agentzia berri bat sortu da gobernuartekoa den Frontex indartzeko asmotan, kostaldeetan, kanpoko mugetan eta itsasoan kontrolak egin ditzazkeena, Eurostar sistemarekin.

Hortaz, gure buruari galdetzen diogu Errefuxiatuen krisia zein ote den: orain siriarrekin edo afgandarrekin, edo eritrearrekin dagoena ala orain arte asilo sistema amankomuna ezarri ez izana Dublin Hitzarmena egin zenetik 1990ko ekainaren 15an? Nola liteke Estaturikide bakoitzak sistema desberdina aplikatzea, irizpide desberdinak ezartzea? Hona erantzuna, hain zuzen ere, Estaturikideak direlako Dublin sistema aplikatzeko ardura dutenak. Europar mailako Agentzia baten beharra ikusten da hemen, eskuduntzak Estaturikideengandik eskuratuko dituenak. Azalean badirudi errefuxiatuena arazo puntuala dela baina sakonean, eta hau da nire tesia, Europar Batasunaren arazo sistemikoa da, inmigrazioarekin batera: ekonomia, ideologia, zuzenbidea, geopolitika, barne politika eta giza harremanak ukitzen ditu.

Gizabanako bakoitzak du asilorako eskubidea, bere ideiangatik mehatxatua dagoenean beste herri batean - teorian behintzat, baina Ginebrako itunean eskubide hau gauzatzen den moduan, Ginebrako ituna berrestu duen herrialde batean - babes lortzeko eskubidea. Migratorako ez dago halako eskubiderik. Izan ere irregularra den migratzaile batek, alegia visa eskaera egin ez duenak, asilo eskaera egiten badu, babes status berezia aplikatzen zaio bere eskaera tramitatu bitartean. Ginebrako Itunaren arabera, Errefuxiatua pertsona bat da zeinaren naziotasuneko estatutik kanpo babes bila dagoena, bere Estatuan pertsekuzioa edo

jazarpena jasaten duelako edo jasatzeko arrisku serioa duelako, kalte serioa. Horrexegatik Itunak Estatu sinatzailei errefuxiatua edo asilo-eskalea bere jatorrizko estatu horretara itzultzeko agindua debekatzen du: non-refoulement printzipio bezala ezagutzen den debekua. Sinatzaileek ezin dute eskalea seguru ez den hirugarren estatu batera itzularazi. Asilo eskaleak jasaten duen pertsekuzioa izan daiteke arrazagatik, erlijioagatik, naziotasunagatik, gizatalde berezi batekoa izateagatik, iritziengatik. Bere estatuan ezin du babesik (santuari) eskuratu edota pertsona hori beldur da bizi izan den estatura itzultzen baldin bada (edo itzultzen baldin badute) jazarpena jasango duela. Pertsona hori asilo edo babes bila dabil eta Ginebrako Ituneko Estatu sinatzailearen batek babesa ematen dionean orduan bai legalki “errefuxiatu” bilakatzen da.

1967. urteko Protokoloak errefuxiatu definizioa zabaldu egin zuen beren Estatuan dagoen gerrari edo bestelako biolentziari ihes egiten dion pertsonak ere besarkatzeko, eta horrek errefuxiatuaren irudia nolazbait aldatzea ekarri du. Gerrak, gudak errefuxiatuak sortzen ditu. Europar Batasuneko Dublin Araudiak aldiz (Dublin III, 2013koak) definizio hestuari heltzen dio, eta 2004/83/CE direktibaren 2. artikuluan gerrari ihes egiten diotenei status berezi bat aitortzen zaie, alegia “babes subsidiarioa” eta babes berbera aitortzen zaie pertsona hauek heriotz zigorra, tortura edo beste tratu txarren bat jasotzeko arriskua balego euren jatorrizko Estatura itzuliko balira. 2014. urtean 104,000 asilo-eskaleek errefuxiatu status erdietsi zuten EB-an, 60,000k babes subsidiarioa lortu zuten eta 20,000k geratzeko baimena gizatasuna arrazoi medio (Eustat, Austriarako daturik ez dago). Edozein kasutan, garbi dagoena errefuxiatua eta etorkina ez direla figura berberak zuzenbidean: errefuxiatuaren kasuan, beren jatorrizko estatuan baldintza politikoak aldatzen direnean eta jazarpena jasateko arriskua desagertzen denean pertsona horrek daukan babes statusa galtzen da, babesteko behar gehiagorik ez egonik.

Europar Batasunean Dublingo sistemak argitzen du zein Estatukidek tramitatu behar duen asilo eskaera: asilo-eskale heltzen den lehenengo Estatu-kidea. Estatu hori arduratzen da asilo-eskaleaz, bere baliabideak jarritz. Dublin Itunaren arabera, asilo eskaleek iristen diren lehenengo Estatukidean eskatu behar dute babesa, baina arau hau ez da errespetatzen ari; orain hiru Estatu-kide mota dauzkagu: heltzen diren kanpoko mugako Estatukideak, transito edo pasabide Estatukideak eta helburu edo jomuga Estatukideak.

2014 urtean siriarrek dira errefuxiatu gehienak mundu mailan 3.9 miloi eta ondoren afgandarrak 2,6 miloi. Turkia da errefuxiatu gehien hartu dituen Estatuak, 2,5 miloi (2,2 miloi siriar eta 0,3 miloi irakiar); ondoren Pakistanek hartu ditu 1,6 miloi afgandar. 2015. urtean 1,1 miloi siriar errefuxiatu hartu ditu Alemaniak. Suediak 163.000 pertsona jaso ditu 2015an, EBko errefuxiatu kopuru per kapitarik handiena duena. 2014. urtean bost Estatukidek EB-ren asilo eskaera guztien %72a tramitatu zuten eta Inmigrazio Agendan Europar Komisioak aitortzen du Dublin sistema ez dabilela, ez duela funtzionatzen. 2015. urtean Dublin III sistemak porrot egin du hainbat estatuk bide librea eman dielako eskaleei beste Estatuetara pasa daitezen horietan, bereziki Alemania eta Suedian non asilo eskaleentzako baldintza eskuzabalagoak aplikatzen diren, asilo eskaera ofiziala egin dezaten. Estatu hauek Hungaria, Txekia, Kroazia, Italia edo Grezia izan dira. Italia et Greziak aspalditik aplikatu izan dute politika hau eta bereziki Grezian oso baldintza eskasetan hartatu izan dira Turkiatik iritsitako asilo-eskaleak. Asilo-eskaleen etorrera masibo eta etengabearen aurrean Hungariak hesi

bat eraiki du Kroaziarekiko duen mugan zehar eta dirulaguntza eman dio Mazedoniari bere hesia ere eraiki dezan, Greziarekin duen mugan zehar. Mazedoniak zorrozki kontrolatzen du orain nor pasatzen den, siriarrak eta afgandarrak pasatzen utziz, baina gainontzeko etorkin erruz, siriarrak pasaporte faltsodunak galeraziz. Eslobeniak eta Austriak ere hesiak jarri dituzte mugetan. Askotan botere publikoen erantzuna asilo eman ordeaz atxilo hartzea izaten da, edo “egoitza” berezietan sartzea. Alemaniak, Suediak edo Danimarkak Estatukideen arteko muga kontrolak ezabatzen dituen Schengen Tratatuaren eten egin dute eta honek Schengen sistema bera kolokan jarri du.

Krisiari aurre egiteko La Valettan goi-bilera egin zen 2015ko udazkenean, hainbat neurri hartzeko asmoz. Europar Kontseiluak egiten duen planteamendua da alde batetik etorkinen sarrera ekiditea eta asilo-eskaeren etorrera kontrolatzea kanpoko mugak indartuz, eta bestaldekik errefuxiatuak antolatzea eta birkokatzea. EBk asilo eskaleak birkokatzeke plana egin du 2015an baina, orain arte bederen, porrota izan da: Grezian eta Italian dauden 106.000 pertsona birkokatzea da asmoa. Horietatik oso gutxi birkokatu dira, eta zegozkionak baino askoz ere gutxiago Espainiara heldu dira eta Euskal Herrira, nahiz eta Eusko Jaurlaritzak egindako eskaintzan 1000 asilo-eskaleraino jasotzeko prestutasuna adierazi izan den. Hungirak erreferenduma antolatu du kuotak eragozteko, eta erresistentziak oso handiak dira. Kuoten soluzioak eta Estatukideen elkartasunak porrot egin du. Soluzioa askoz ere sekuritarioagoa izango da.

Kanpoko mugak indartze honek ekarriko du mugetan europar hiritarrak ere kontrolatzea, kontrola sistematikoak areagotzea, datuen baseak Estatukideen artean elkar trukatzeko, agiri faltsuen iruzurrari aurre egitea. Jakina hori guztia beharrezkotzat jo daiteke, baina galdera da zergatik ez den orain arte egin eta zergatik ez diren betebeteen erabili legezkoak diren lanabesak. Dauden neurriei ere berriak gehituko zaizkie. Proposamen bat egin da Europar Komisia Europar mugazainak sortzeko, talde berezi bat Estatukide baten borondatearen aurka ere aritzeko ahalmenaz premiazko kasuetan eta hau da funtsean 2016ko udan onartu izan den neurria, Frontex indartuz. Arazo bat egon daiteke, gainera, laguntza humanitarioaren eta etorkinen trafikoaren artean bereizteko orduan, eta behar bada Mugazainen Europar Talde berezi bat osatzen balitz horrelako arazoak saihas zitezkeen. Adibide bat sortu da 2016. urtarrilaren erdian, Europarako bidezidorra den Lesbos irlaren itsasoan aritu diren bolondresekin kostara inguratzen diren etorkinak salbu lehorreratzeko laguntzen ari ziren hiru suhiltzaile Sevillakoak atxilotuak izan diren Greziako polizia giza-trafikatzailetzat jo ondoren. Bolondres laguntzera joan eta komisaldegiko ziegan gaua pasa!

Egoera honi erantzuna topatu nahian Turkiarekiko akordio bitarikoa negoziatu du EB-k 2016ko udaberrian, Turkian bertan geldiarazi nahian errefuxiatuen fluxuak, eta banan banan asilo eskaleak hartzen joateko: Turkian asilo eskaera egiten dutenean Europara bidean joan daitezke, eta horrelako bakoitzarengatik Greziar irlatan asilo eskera formala egin gabe dauden etorkinak Turkiara itzularazten dira, eta hauek hartatzeko dirulaguntza eskeintzen zazio Turkiari. Azken fineko asmoa EB-rekiko hegoaldeko eta ekialdeko muga herriekin elkarlana areagotzea da muga zeharkatzen duten pertsonen kopurua gutxitzeko asmotan. Horrelako ekimena Turkiarekiko elkarlanarena da. 3.000 miloi euroko laguntza bi urtetan bideratuko da Turkiak dauzkan 2,2 miloi asilo eskaleak hartatu ahal dezan (eren bat Komisia ipiniko du eta beste bi erenak Estatu kideek emango diote, Espainiari 152 miloi ematea egokitzen

zaiolarik) baina dirua ez doa Turkiako Altxor Publikora, proiektu zehatzetarako baino. Turkiarekiko harremanen galdera birzabaltzen da horrela. Estatu-kide bilakatzeko negoziatzioak arintzea eta, kezagarria baina ez harritzekoa litzatekena, behar bada Kopenhageko baldintzak samurtzea? Turkian uztailaren 14an izandako estatukolpea eta honi emandako erantzunak erakusten du Turkiako buruzagiak oso indartsu eta ziurtasunez sentitzen direla EB-k duen dependentziagatik.

Diru publikoen erabilera honek beste dimentsio bat zabaltzen du: Europar Batasuneko hegoaldeko kanpoko mugetan dauden herriak, errefuxiatuen edo etorkinen etorrera eta hartatzearen beharra gertatzen diren lekuetan hainjustu ekonomiaren krisia eta euroaren krisiak gogorren jo izan dituen Estatukideak aurkitzen dira, batez ere Grezia, baina baita Italia, Espainia, Txipre edo Malta. Alemaniak errexagoa dauka; 2016ko urtarillan erabaki du daukan superabita edo soberakina errefuxiatuei harrera egiteko erabiliko duela, baina defizit eta zor publiko handiko Estatukideek, euroguneko gobernantzak dakartzan austeritate neurrien eta diru publikoaren eskasiaren aurrean nola egingo diote aurre asilo-eskaleei zor zaien tratu gizakioia eman ahal izateko barneko defizita eta zor publikoa areagotu gabe?

Eta zein da asilo-eskalei eta errefuxiatuei zor zaien tratua? 2003/9/CE direktibak (harrera direktiba) nahiko garbi ezartzen ditu: egoitza alojamendua, mantenua eta jantziak hornitzea edota hauek lortzeko eta behartsu bilaka ez dadin nahiko dirua ematea, familia batasuna bermatzea, osasun zaintza eskeintzea, psikologikoa barne, eta adingabeentzako eskolatzea ziurtatuko dien hizkuntza ikastaroak. Garbi dago baliabide handiak behar direla eskubide hauek bermatu ahal izateko errefuxiatu edo asilo-eskaleen kopurua altua denean; aldiz “etorkinak” besterik ez badira, ez da horrelakorik bermatzen. Baldintza horiei gehitu beharko litzaioke lan baimena jasotzeko eskubidea, langabezia altuko estatueta ere bai. Europa mailako zama elkarbanatzeko mekanismoak behar dira. Horra hor krisi sistemikoaren beste korapilo bat.

2015. urteko azken hilabeteetan gako edo erronka berri bi azaldu ziren krisi sistemiko honetan: nola, zein bideetatik, sartzen diren asilo-eskaleak Europar Batasunean? eta nortzuk dira Europan asilo-eskale gisa sartzen ari direnak? benetako babes bila datoz ala etorkinak dira? eta etorkin/errefuxiatu desberdintasun hau egokia al da? Lehenengo gakoari dagokionez Europar Komisioak bere 2015 Migrazioaren Agenda Europarrean esana dauka Europar Batasunak babesa behar duten desplazatutako pertsonen laguntza eman behar die, batez ere pertsona hauek tratante eta trafikante delitugileen sareetan erori ez daitezen EBra iristeko bide seguruak eskainiz. Turkiarekiko akordioak alderdi hau konpontzen du, asilo-eskale ofizialak badira. Europarako bidean asilo-eskaleek, migranteek bezala, oztopoz beteriko hestualdia igaro behar izaten dute, hala nola bizitzako aurkezkinak ordaindu behar izatea sareen esplotazioagatik, emakume askoren kasuan sexukoa gehitzen zaiolarik, bizitza eta osasun arriskuan jartzea, baldintza txiroetan egonaldia eta bidaia egin behar izatea, askotan nortasun agiri ofizialak galtzeraino... Jakina sare horiei aurre egitea guztiz beharrezkoa dela, baina ez etorkinak edo asilo-eskaleak ekartzeagatik baizik eta esplotatzeagatik eta gizakoitasunaren aurkako baldintzetan tratatzeagatik.

Bigarren gakoari dagokionez, 2015ko Azaroaren 13ko Pariseko atentatuaren inguruan informazioa zabaldu zen, zuzen ala ez orduan ez genekiela, Daesh edo “Islamiar Estatu” sare terroristako kideen artean asilo-eskale statusa zuen pertsonaren bat sartu zela. Halaber,

Gabonzaharreko Koloniako eta Alemaniako beste hiri batzuetako gertakizunek eta horiei buruzko informazioak ekarritako beste adarrek erakutsi dute asilo-eskaleak egon direla sexu abusu eta lapurreta delitugileen artean. Noruegak, esate baterako, 2013. urtetik errefuxiatuentzako ikastaro bereziak antolatu ditu, Alternative to Violence Gobernuak Beste Erakundearen bitartez, beste kulturakoak diren kanpotarrek ikas dezaten Norbegiar gizartean genero berdintasuna nola ulertzen den eta emakumeekiko harremanetan nola jarri: sexu kodeak eta arau sozialak mendealdeko kultura liberalean. New York Times-ek modu premonitorioan ohartu zuen gure mendealdeko gizarte liberal eta politikoki zuzenak gainbegiratu izan den arazo honetaz, Koloniako trengeltokiko gertakizunak baino hamar egun lehenago.

Alemaniak bere ate irekien politika edo wilkommenskultur birpentsatzera pasa da eta orain kezka dago Ginebrako Itunak ematen duen “errefuxiatu”aren soslaiatik egungo asilo-eskalearen soslaira ez ote dagoen alde handiegia. Europar Komisia jakitun da asilo-eskale askoren artean errefuxiatu petorik ez dagoela: Inmigrazio Agendan gogorarazten digu adibidez 2014. urtean asilo eskaeren %55a funtsik gabekoa zela eta naziotasun batzuentzat, adibidez EBN sartzeko bisarik behar ez dutenak, eskaera ia guztiak ukatu egin ziren.

Jakina, migrazioarekin batera European zehar jarrera xenofoboak agertu dira, eta europar batzuren jarrera horiek jendartean adierazteaz gain, kasu batzuetan alderdi politiko zehatz batzuren inguruan antolatu dira, izan islamofoboak, izan etorkinen aurkakoak, izan arrazistak (mahgrebiarren, beltzen, orientalen edo ijitoen aurkakoak). Mainstream edo klasikoak diren alderdi politikoek ere nekez eusten diote populismoaren tentaldiari. Jarrera horiek pitzadura berriak ekar ditzakete gure gizarteetan, krisi ekonomikoak sortutako pitzadurak areagotuz. New York Timesek 2016-I-13ko editorial batean oso garbi adierazi duen moduan Europar Batasunak Polonari ireki dion demokrazia eta giza eskubideen urraketagatik EBTk 7. art. aurrikusten duen espedientea iruzkinduz, jarrera xenofobo eta eurofobo horiek Europar Batasunaren baloreak – askatasuna, erakunde independenteak, demokrazia liberala - kolokan jartzen dituzte. Soluzio “atomikoa” esaten zaion mekanismo horri gehitu beharko litzaioke santzio mekanismo berri bat Estatukide batek ez badie asilo-eskaleei zor zaien eta Ginebra Itunak aurrikusten duen tratu gizakoirik ematen. Polonia aipatu dugu baina gure buruari galde diezaiokegu zergatik ez den Hungriako Viktor Orbanen gobernuaren aurkako prozedurarik zabaldu, akaso Europar alderdi popularreko kidea delako. Edozein kasutan Errumania, Bulgaria, Eslovakia ere zerrenda beltzean koka litezke ikuspgi horietatik, lehen Berlusconi gobernuak zegoen bezala, edo Roma jatorriko errumaniarrek Frantziako Sarkozyren gobernuak hartutako kanporatze masiboko neurriak, eta orohar gobernu demokratiko gutxi dira libratuko liratekenak. Hori esanda, 2016ko udazkenean Frantziako gobernuak Calais hiriko ohiana bezala ezagutzen den errefuxiatuen kanpalekuak desegin duen eta birkokatzea antolatu duen modua askoz ere zainduagoa da giza eskubideen eta duintasunaren ikuspegitik, nahiz eta Frantzian zehar asilo-eskaleak jasotzeko orduan protestak egon diren.

Garai batean Afganistango gerrarekin gertatu bezala, oraingoan Siriako gerra egoera da asilo-eskaera masiboen atzean. Gerraren ondorio nabaria da hainbeste siriar euren herritik ihes egitea, euren bizitza arriskuan ikusita, gerran elkarren aurka borrokatzen duten gutxienez hiru taldeetakoak izan ala ez, alegia (1) el Assad-en Errejimenaren indarrak, Errusiaren laguntza zuzena izan dutenak, (2) errejimenaren oposiziokoak, Frantzia, Erresuma Batua, Turkia (orain arte, baina Kurduei borroka eginez), EEBBetako laguntzarekin, eta (3) Daesh-

enak, aurreko bien gatazkaz baliatu direnak bere diktadura tiranikoa jezarriz Siriako Raqqa hirian eta inguruko lurraldeetan, Iraken bezala. Izan ere, gatazkan parte hartzen ez duen gizarte zibila gerraren lehenengo biktima da, Madaya, Mosul eta beste hiri sitiatuetan ikusi izan dugun bezala non gosetea gerrako arma bezala erabiltzen den. 2016Ko udazkenean, bazirudien Daesh-en aurkako borrokan aurrerapausoak lortzen ari zirela, baina Al-Assad en gobernua indartzeko arriskuaz. Oposizioetako eraginkorrenak kurduak izan dira.

Mendebaldeko indarrek zerikusi eta erantzukiizun zuzena izan dute Siriako egoera horretan, eta ez da oso sinesgarri Europar Batasunaren aldetik herrialdea hori suntsitu duen dinamika bultzatu eta segituan gerra horren giza ondorioei muzin egin izana, Cameron, Erresuma Batuko lehen ministro ohiaren errefuxiatuekiko ezetza kasu. EB ez da oso sinesgarria egiten Errusia edo Turkiarekiko jarrera berria bilatzen duenean Siriako gerran alderdi berdinetik aritzeko, horretarako Errusiak Krimean edo Ukraina-ekialdean izan duen portaera ahazteko prest badago, Poloniaren eta Baltiar errepublikaren atsekaberako, edo Turkiako Estatuak kurduak duen portaeraren aurrean ulerkorra azaltzen bada. Benetan konplikatu da Ekialde Erdian dagoen gobernantza gabezia, nahiz gauza berria ez izan eta neurri handi batean Mendebaldeko potentziek sortu duten, Jeffrey Sachs-ek gogorarazten digun bezala. Azken korapilo hauek berriro ere azaltzen dute zeinen konplexu eta sistematiko den errefuxiatuen krisia, krisi ekonomikoarekin eta austeritate neurrien ondorioekin lotuta dagoen bezala, geopolitikarekin eta kanpo arazoetako eta amankomuneko segurtasuneko politikarekin ere zerikusi handia duelarik.

Arlo honetan Europar Batasuna hastapen kontrajarrietan dago.